

Datum : 3 September 2021
Kenmerk : 20210008
Aan : Het college van B en W van de Gemeente Oss
Betreft : Gevraagd advies betreffende notitie preventie en vroegsignalering

Geacht College,

De Adviesraad Sociaal Domein heeft de notitie Preventie en Vroegsignalering van schuldenproblematiek in Oss met belangstelling gelezen. In een eerder kader zijn we in het kader van de advisering over het Beleidskader Armoede en Schulden ingegaan op preventie. In dit advies willen we ons richten op de stappen die de gemeente Oss neemt bij de wettelijke taak in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), de vroegsignalering.

Vroegsignalering als wettelijke taak

Divosa is gestart met de monitor Vroegsignalering Schulden. Deze monitor – in de vorm van een dashboard, bijeenkomsten en publicaties – ondersteunt gemeenten om vroegsignalering zo efficiënt en effectief mogelijk in te richten én zorgt er voor dat gemeenten van elkaar kunnen leren om zo gezamenlijk best practices op te bouwen. Is de gemeente Oss aangesloten bij deze monitor?

De wet verplicht de gemeenten om te reageren op signalen van betalingsachterstanden van energie, water, huur en zorgverzekering. Aan de mensen moet een aanbod voor hulp worden gedaan. Dit moet minimaal middels een brief.

De keuze voor deze vier sectoren is een politieke keuze. Slechts een beperkt deel van de mensen met schulden komt zo in beeld. Dat is jammer, maar we begrijpen dat deze keuze niet bij de gemeente ligt.

Het hulpaanbod wordt nu gedaan via een brief. Uit allerlei onderzoeken is gebleken dat schriftelijke benadering een lage respons oplevert (4% gemeente Alphen aan de Rijn 2014, 13% dashboard Vroegsignalering). Niet alle benaderde inwoners hebben belang bij het aangeboden product: onder de mensen met 1 maand achterstand of een kleine achterstand zijn prima in staat zelf hun financiën te regelen.

Door in de brief met het hulpaanbod de contactgegevens van de medewerker van de gemeente op te nemen, wordt de boodschap iets meer gepersonifieerd. Opnemen dat de medewerker na een week gaat bellen of mailen als de inwoner niet zelf contact heeft opgenomen, tenzij het aanbod actief wordt geweigerd, biedt de mogelijkheid om zo meer rechtstreeks met de inwoner in contact te treden.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert in de brief die nu naar de mensen uitgaat, op te nemen dat na een week contact wordt opgenomen als de inwoner niet reageert. De meest outreachende aanpak is het doen van huisbezoeken. De overheid verstrekt hiervoor geen geld, omdat men van mening is dat door vroeg te signaleren kosten worden bespaard op de duurdere schuldhulpverleningstrajecten.

De gemeente bereikt zo'n 80% van de mensen met complexe schulden nu niet. Vraag is of de schriftelijke benadering via de vroegsignalering dit verder omlaag zal brengen. Daarom zou overwogen moeten worden om toch in te zetten op het inzetten van huisbezoeken (in de meeste projecten wordt hiermee een bereik van 50 – 70% gehaald). Als de helft van de Osse huishoudens met complexe schulden wordt bereikt en kan worden geholpen, bespaart dit op de schuldhulptrajecten. De kost gaat voor de baat uit.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert de capaciteit van de ambtenaren en van de samenwerkingspartners die zich bezighouden met armoedebestrijding/schuldhulpverlening uit te breiden.

De wijk in

De Adviesraad ondersteunt de wijze van werken waarbij consultants in de wijken werkzaam zijn om hierdoor de toegang tot de hulp gemakkelijker en laagdrempeliger te maken. Ook de ondersteuning bij administratie en geldzaken zoals die nu in de wijken is en waar aan verbetering gewerkt wordt, heeft onze instemming. De eerste ervaringen zijn bemoedigend.

Voor deze spreekuren zou de nadruk niet moeten liggen op mensen met schulden. Een financieel spreekuur instellen voor mensen die meer zicht willen hebben op hun inkomsten en uitgaven, budgettering en voorzieningen waar ze mogelijk voor in aanmerking komen, is minder beladen dan een spreekuur voor mensen met schulden.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert om de spreekuren in de wijken een algemener karakter te geven om ze toegankelijker te maken.

Onderzocht zou moeten worden of aanwezigheid van ervaringsdeskundigen bij deze gesprekken drempelverlagend en vertrouwenwekkend is. Aanwezigheid van iemand die zelf uit de problemen is gekomen of bezig is eruit te komen, vormt dan een extra stimulans.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert u om te kijken hoe ervaringsdeskundigen bij deze spreekuren een bijdrage kunnen leveren. Een opleiding door ervaringsdeskundige is hierbij van groot belang om eigen ervaringen professioneel en/of vrijwillig in te zetten.

Bekend maken dat in de wijkhuizen financiële spreekuren plaatsvinden, zou voor anderen een stimulans kunnen zijn zich te melden. Daardoor worden ook mensen bereikt die niet via de instanties van de vroegsignalering gemeld worden.

Contacten met organisaties die op terrein werkzaam zijn zoals Schuldhulpmaatje, moeten worden gecontinueerd.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert om voldoende aandacht te hebben voor de samenwerking met schuldhulpverlening. **De Adviesraad Sociaal Domein adviseert** verder om schuldhulpmaatjes zelf te betrekken bij de evaluatie door bijvoorbeeld een enquête of gesprekken.

Pilot loonbeslag Osse Werkgever

De Adviesraad ondersteunt de pilot waarbij gewerkt wordt naar warme overdracht naar schuldhulp bij loonbeslag of signalen van geldproblemen. Het aantal verwijzingen zal niet groot zijn, de werknemers met loonbeslag zullen al wel via de vroegsignalering in beeld zijn. De aarzeling om bij de werkgever de geldzorgen te melden zal wellicht nog groter zijn dan de aarzeling om dit bij gemeentelijke hulpinstanties te doen.

De Adviesraad wil graag op de hoogte gehouden worden van de resultaten met de eerste proef in deze pilot.

Met dit advies hoopt de Adviesraad Sociaal Domein een constructieve bijdrage te hebben geleverd en verzoekt het college dit onder de aandacht te brengen van de gemeenteraad zodat dit betrokken kan worden bij verdere beraadslagingen.

Oss, 3 september 2021

Jaap Kool
Voorzitter ASD

Ad van Dooren
Voorzitter KK WIAS